
CHANGES IN RELATIONS BETWEEN SOVIET UNION AND THE WESTERN WORLD

Gorancho Jakimov

DURDMOV „Dimitar Vlahov” - Skopje, N. Macedonia, jakimov.goranco@yahoo.com

Abstract: On March 10, 1985, Mikhail Gorbachev was elected to the post of Secretary General of the Central Committee of the Communist Party of the Soviet Union. When he begins to appear in 1985, Gorbachev will not announce any major reforms, until the 27th party congress, held in February 1986, will not use the word reform nor announce any reforms. His secretary-general will weigh his actions very carefully, and only after removing his main opponents from Politburo can he freely say that "Perestroika" or "Glasgow" is tantamount to fundamental reform. In time, he will realize how much the Soviet Union is in crisis and that if the economic crisis is not taken appropriate measures, it will be felt in every part of life, ie the quality of life and social conditions will deteriorate. It will soon be shown that taking any measures without fundamentally changing the system have only a limited effect and can only serve to mildly calm the situation.

The real change can only be made by breaking down the old system that will no longer be effective because the planning economy will be at odds with the rapid technological development and what has happened in the Western world.

Keywords: Gorbachev, Perestroika, Soviet Union, planning economy, Western world

ПРОМЕНЕТЕ ВО ОДНОСИТЕ ПОМЕЃУ СОВЕТСКИОТ СОЈУЗ И ЗАПАДНИОТ СВЕТ**Горанчо Јакимов**

ДУРДМОВ „Димитар Влахов” - Скопје, С. Македонија, jakimov.goranco@yahoo.com

Резиме: На 10 март 1985 година на местото Генерален секретар на Централниот Комитет на Комунистичката Партија на Советскиот Сојуз ќе биде избран Михаил Горбачов. Кога ќе почне да се појавува во 1985 година Горбачов нема да најавува некои важни реформи, се до 27 -от партиски конгрес, одржан во февруари 1986 година, тој нема да го употреби зборот реформа ниту ќе најавува некаква реформа. Неговиот генерален секретар многу внимателно ќе ги одмерува своите постапки и дури откако ќе ги отстрани своите главни противници од Политбирото слободно ќе каже дека „Перестројката” или „Гласност” е еднаква на темелни реформи. Тој со текот на времето ќе сфати во колкава криза се наоѓа Советскиот Сојуз и дека економската криза, ако не бидат превземени соодветни мерки, ќе се почувствува на секој дел од животот, односно квалитетот на живеење и социјалните услови ќе бидат се полоши. Многу брзо ќе се покаже дека преземањето на какви било мерки без коренита промена на системот имаат само ограничено дејство и можат да послужат само како благо смирување на состојбата. Вистинската промена може да се направи само со рушење на стариот систем кој што повеќе нема да биде делотворен затоа што планското стопанство ќе биде во спротивност на брзиот технолошки развој и она што се случувало во Западниот свет.

Клучни зборови: Горбачов, Перестројка, Советски Сојуз, планско стопанство, Западен свет

ВОВЕД

За време на претседателот Картер, советско-американските односи ќе бидат влошени. Москва ќе биде навредена поради неговото инсистирање за човековите права кои според него во Советскиот Сојуз не се почитувале. Освен тоа нема да бидат исполнети очекувањата за зголемување на трговската размена помеѓу двете страни, а главна причина ќе биде несогласувањето помеѓу двата система и економските недостатоци на Советскиот Сојуз. Непремостливата препрека за поблиски економски односи ќе биде и неконвертибилноста на советската рубља.

ГЛАВЕН ДЕЛ

Односот на Советскиот Сојуз кон Западот ќе стане особено непријатен за време на претседателот Реган. Тоа ќе биде условено со Регановиот речник во кој што ќе бидат присутни фразите дека комунизмот е „живо зло за модерниот свет” или „бизарно поглавие на човековата историја”. Роналд Реган заедно со Британскиот премиер Маргарет Тачер ќе започнат идеолошка војна против советскиот комунизам и практично ќе

повикаат на крстоносна војна против него.²⁸⁸ Уште поголема улога за влошување на односите ќе одигра модернизацијата на армијата која што ќе биде започната од страна на Регановата администрација. Ова ќе го натера Советскиот Сојуз да се впушти во трка за вооружување која нема да може да ја издржи поради се поголемата криза на домашен план.²⁸⁹

Советскиот Сојуз соочен со непопустливиот противник, во Вашингтон ќе се обиде на секој начин да го растури Атланскиот сојуз, а со тоа да го спречи и распоредувањето на проектили во Западна Европа. Меѓутоа ниту советските ветувања ниту законите нема да вродат со плод и Бундестагот во ноември 1983 година ќе одобри разместување на проектили, а истото ќе го направат и останатите европски земји. Напредок нема да донесат ниту разговорите за заедничко намалување на воените сили одржани во Виена, односно со Кина нема да бидат подобрени, а ќе продолжи и трошењето на пари за зафати во Куба и Источна Германија кои нема да имаат никаква корист. Ниту војната во Авганистан нема да биде во Советска корист, со што може слободно да се констатира дека советската надворешна политика нема да има со што да се пофали. Дури ќе бидат заладени и односите со европските комунистички партии со што неповратно ќе биде нарушен таборот и никој повеќе нема да се обидува да го обнови некогашното единство. Знаци за преговори од страна на Советскиот Сојуз со Западот ќе има уште пред да биде избран Горбачов за претседател. Меѓутоа тоа ќе бидат слаби наговестувања, а атмосферата ќе биде драматично променета дури во 1987 година. Горбачов ќе покаже подготвеност повторно да бидат разгледани некои од суштинските начела на советската надворешна политика. Овој став ќе биде познат како „ново мислење“ кој што ќе биде применуван само во надворешната политика. Во меѓународната политика Горбачов ќе покаже интерес за подобрување на односите и трговијата со Западот и ќе воспостави блиски односи со неколку лидери како што се британскиот премиер Маргарет Тачер, канцеларот на Западна Германија Хелмут Кол и американскиот претседател Роналд Реган. На 11 октомври 1986 година Горбачов и Реган ќе се состанат во Рејкјавик за да разговараат за намалување на нуклеарното оружје со среден дострел во Европа.²⁹⁰ Во внатрешната политика ќе бидат преиспитани советските национални интереси, изменети, но сепак од нив нема да биде отстапено. На Москва ќе и стане јасно дека веќе нема место за освојувачка политика и дека никој нема намера да го нападне Советскиот Сојуз.

Во надворешната политика првиот чекор што ќе го превземе Горбачов ќе оди во насока на уривање на Варшавскиот пакт и доминацијата на СССР вонего. На говорот што ќе го одржи на 7 декември 1988 година во Обединетите нации, тој ќе најави дека ќе бидат намалени вооружените сили на СССР за 500 илјади војници и 10 илјади тенкови. Овие сили ги опфаќале и оние кои биле вклучени во првите одбрамбени линии наспроти НАТО.²⁹¹ Исто така, трупите кои биле распоредени во Средна Европа требало да се реорганизираат до ниво на одбрамбени сили. Горбачов сметал дека овие потези ќе бидат следени и од другата страна.²⁹² Советите ќе објават дека се повлекуваат и од Авганистан, во февруари 1988 година, но тоа ќе се случи дури следната година. Повлекувањето ќе се случи и покрај тоа што ќе продолжи граѓанската војна затоа што Муџахедините ќе сакаат да го срушат просоветскиот режим на Мохамед Наџибулах.²⁹³ Но што е уште поважно, Советите нема да интервенираат во Источна Европа за време на кризата во 1989 година. Советските лидери ќе го потврдат начелото на „слободен избор“ и ненапаѓање дури и кога ќе бидат воспоставени некомунистичките влади на Прага, Варшава, Будимпешта и Источен Берлин.²⁹⁴

ЗАКЛУЧОК

Освен овие чекори од страна на Советскиот Сојуз ќе продолжат напорите за нормализирање на односите со Кина, а советското присуство во земјите од Третиот свет повеќе нема да биде властољубиво туку одмерено. Советите најмногу ќе се трудат околу остварување на блиска соработка со САД и да изградат заеднички европски дом.

Сето ова ќе допринесе односите со надворешниот свет повеќе да не бидат раководени од идеолошките амбиции и параноични стравови. Западот ќе биде воодушевен од овие значајни промени во советската

²⁸⁸ Ivan Berend, *Op. cit.*, 279.

²⁸⁹ Volter Laker, *Op. cit.*, 639, 640.

²⁹⁰ Ова ќе доведе до потпишување на Договор за нуклеарните ракети со среден дострел во 1987 година

²⁹¹ Henri Kisinder, *Diplomatija*. Kn. II, Beograd 1999, 703.

²⁹² Промените ќе кулминираат со пропаѓање на Варшавскиот пакт кое ќе се случи со распаѓање на неговите воени органи на 31 март 1991 година

²⁹³ Во судирите во Авганистан од 1979 до 1989 година ќе загинат 15 000 советски војници.

²⁹⁴ Volter Laker, *Op. cit.*, 641.

надворешна политика и ќе покаже многу добра волја, што ќе биде поздравено од страна на Советскиот Сојуз. Меѓутоа поголемиот дел од советското население ќе смета дека внатрешните прашања се многу поважни. Перестројката во 1990 година ќе го изгуби интентитетот, а наместо оптимизмот ќе се појават песимистички очекувања. Економската состојба повторно ќе биде критична, нема да биде изнајдено решение за противречните барања на поголемиот број народи и народности кои што го сочинувале Советскиот Сојуз и сето тоа ќе допринесе дури и оние кои мислеле дека сепак постои излез од вакавата состојба да го изгубат оптимизмот.

КОРИСТЕНА ЛИТЕРАТУРА

- Berend, I., (2001), *Centralna i Istočna Evropa 1944-1993*. Podgorica.
- Beachum, C., Montgomery, D., & Dixon, M.J., (July 26, 2017). ["2017 Gold Derby TV Awards nominations: 'This is Us,' 'Veep,' 'The Leftovers,' 'Stranger Things' among top contenders"](#). *Goldderby*. Retrieved August 27, 2017.
- Brezizinski, Z., (1990) "The birth and death of comunisim in the twentieth century". London.
- DeSantis, R., (January 5, 2017). ["People v. O.J., Stranger Things score Producers Guild Award nominations"](#). *Entertainment Weekly*. Archived from the original on January 6, 2017. Retrieved January 5, 2017.
- Ilic, B., (2005), *Perpektive razvoja zemlja u tranziciji*. Beograd.
- Isaacs J.,& Taylor D., (1998), *Cold War*. London.
- Kennedy, M., (October 3, 2016). ["Westworld Draws Highest Premiere Ratings on HBO Since True Detective"](#). *Screen Rant*. Archived from the original on October 11, 2016. Retrieved October 11, 2016.
- Kisinder, H., (1999), *Diplomatija*. Kn. II, Beograd.
- Laker, V., (1999), *Istorija Evrope 1945-1992*. Beograd: „Klio”.
- Nugent, J.,(March 20, 2017). ["Three Empire Awards 2017: Rogue One, Tom Hiddleston And Patrick Stewart Win Big"](#). *Empire*. Retrieved April 9, 2017.
- Гжегож, К., (2005), *Twenty yaers of perestroika*. Moskow.
- Гжегож, К., (2004), *Глобализација и перспективите за развој на постсоцијалистичките земји*. Скопје: Магор.
- Porter, R., (June 26, 2018). ["Sunday cable ratings: 'Westworld' finale steady, Season 2 down vs. Season 1"](#). *TV by the Numbers*. Retrieved June 27, 2018.
- Политичка мисла, (2009), Скопје: Конрад Аденауер, септември.
- Пешевска, М., (2002), *Светот во транзиција*. Скопје: Менора.